

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

4. De verbis necessariis ad co[n]secrationem calicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

quod obiectum secundæ est ratio mouens ad comedendum illum cibum; hoc enim significat illa particula *enim* interposita; atque adeo sunt ibi tres veritates affirmatæ correspondentes illis tribus propositionibus. Ad veritatem ergo consecrationis non attenditur nisi ad secundam propositionem, & eius veritatem; aliæ autem duæ, licet de facto proferantur, & sint etiam veræ, per accidens tamen se habent ad effectum consecrationis.

56.
Confirmatur
à simili.

Confirmatur à simili ex verbis, quibus Græci vtuntur in consecratione: *hoc est corpus meum*, quod pro vobis tradetur, ex quibus illa posteriora, quod pro vobis tradetur, non concurrunt ad effectum consecrationis; quia licet connectantur cum præcedentibus per illud relatiuum *quod*, non tamen faciunt vnā indiuisibilem propositionem, sed duas diuersas, quarum prima est independentis à secunda: sicut etiam in consecratione calicis apud Latinos illa verba, *qui pro vobis effundetur*, &c. non faciunt vnā propositionem indiuisibilem cum prioribus verbis, *hic est calix sanguinis mei*, sed propositiones diuersas iuxta veriorē sententiam, vt dicemus sectione sequenti: quod idem contingere potest, quando sermo sequens coniungitur cum præcedenti per conjunctionem, &c. Si non plura dixisti de Petro, poteris postea coniungere aliud per illam conjunctionem &, dicendo: & idem Petrus venit postea Romam, &c. tunc autem sicut veritas præcedentium non pendet à veritate huius, quod addis: sic nec veritas huius pendet à veritate præcedentium; nam licet conjunctio &, possit facere propositionem hypotheticam copulatiuam propriam, non tamen semper habet illam vim, sed apponitur ad continuandum sermonem. Vnde sicut post consecrationem hostiæ dicimus: *Simili modo postquam cœnatum est*, &c. possumus dicere: & postquam cœnatum est, &c. tunc autem illud & certum est quod non faceret dependentem vnā partem ab alia; iam enim supponeretur vera verba præcedentia, & vt vera habuisset suum effectum. Sic ergo dicendum est de illa particula *enim*, quæ non apponitur, ad faciendam vnā propositionem hypotheticam indiuisibilem cum præcedentibus, sed ad continuandum sermonem, adiungendo rationem præcedentium, & affirmando aliquod nouum quod sit ratio præcedentium.

57.
Ad obiectio-
nem propo-
sitionis.

Vnde ad obiectiōnem propositam respondetur, quidquid sit de causalibus illis, quæ sunt propositiones hypotheticæ propriæ, & simplices; in aliis tamen causalibus compositis, quæ diuisibiliter significant, affirmando prius vnum, & postea aliud, non pendere veritatem posterioris partis à veritate prioris, sed esse independentem, atque adeo ratione sui absque concursu verborum præcedentium posse causare effectum consecrationis, ad quam solum attenditur sensus illius partis, quæ affirmat præsentiam corporis Christi.

58.
Ad confirma-
tionem re-
spondetur.

Ad confirmationem respondetur, etiam non prolati verbis illis, *accipite & manducate*, futuram veram secundam propositionem: *hoc est enim corpus meum*; & habituram sensum quantum sufficit ad causandum suum effectum. Sicut in exemplo posito, si Sacerdos, non consecrata hostia, per errorem velit consecrare calicem incipiens ab illis verbis: *Simili modo postquam cœnatum est*, &c. consecrabit procul dubio calicem, etiam in sententia Scoti exigentis necessario illa verba præcedentia: *qui pridie quam pateretur*, &c. ad valorem consecrationis; quia licet tunc illæ particula, *simili modo*, non haberent sensum verum, cum referrent ad alium modum prius relatum, & tunc nihil relatum fuisset; cetera tamen verba haberent suum sensum,

& suam significationem, ratione cuius causarent suum effectum. Sicut si sacerdos absoluens, non præmissis illis verbis: *Auctoritate ipsius absoluo te ab omni vinculo excommunicationis*, &c. inciperet immediate dicens: *Deinde eadem auctoritate absoluo te à peccatis tuis*, &c. nemo dubitaret de valore illius absolutionis, licet illa particula, *deinde*, & illæ aliæ, eadem auctoritate, referrent ad aliquid præcedens, quod tunc nullum fuit. Vnde potest desumi argumentum, quia de facto in sacramento Pœnitentiæ illa sola verba, *ego te absoluo*, &c. sunt forma sacramenti, nec verba præcedentia concurrunt ad effectum sacramenti, licet sensus horum videatur connecti cum sensu præcedentium per illas particulas: *deinde eadem auctoritate*; quia nimirum absque illis manet sensus verborum sequentium, & possunt retinere suam veritatem, ad quam solum attenditur ad effectum illius sacramenti; ergo similiter dicendum est de verbis illis: *accipite & manducate*; cum quibus videntur connecti verba sequentia per particulam *enim*; cum etiam sine illis possint verba consecrationis retinere suum sensum, quantum sufficit ad ponendum effectum.

Dixi, absque verbis præcedentibus retinere verba sequentia sensum suum: quantum sufficit ad ponendum suum effectum; quia non nego, omnis illis verbis, *accipite & manducate*, non habitura verba sequentia totum sensum completum, quem modo habent: imo, quoad illud *enim*, sensus maneret imperfectus; & aliquo modo falsus; quia particula illa, vt dixi, significat implicite, illam veritatem esse rationem præcedentis dicti: cum ergo nullum fuerit dictum præcedens, non verificabitur, quoad illam partem, quia tamen absque verificatione illius partis possunt verba verificari quoad præsentiam corporis Christi, quam affirmant, & ratione cuius solius affirmationis habent efficaciam; ideo dixi absque verbis præcedentibus retinere suum sensum, quantum sufficit ad ponendum suum effectum sacramentalem. Sed de his satis: quid vero significet illud *hoc*, dicemus infra sectione septima.

SECTIO IV.

De verbis necessariis ad consecrationem calicis.

Verba, quibus Romana Ecclesia vtitur in consecratione calicis, hæc sunt: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*. Controuersia est, an hæc omnia requirantur ad valorem consecrationis. Prima sententia celebris est affirmatiua, quam indicant S. Thomas in præsentia 7. 8. artic. 3. & sequuntur plures Thomistæ, præsertim ex antiquioribus, quos refert Valquez in præsentia 198. c. 2. quia eodem ritu, & tenore à sacerdote consecrante proferuntur, & iidem characteribus maioribus in Missali notantur.

Hæc sententia habet contra se validissima argumenta. Primum, & præcipuum est ex vsu Ecclesiæ, quæ magna ex parte illis verbis non omnibus vtitur in consecratione calicis; sed in diuersis Liturgiis aliqua ex illis omittuntur. In Missa Iacobi Apostoli fratris Domini, quæ habetur in tom. 4. vel 6. Bibliothecæ Patrum, solum dicitur: *hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis, & multis effunditur*, & datur in remissionem peccatorum. In Liturgia S. Basilij, qua vtuntur Græci, quæ ibi habetur: *Iste est sanguis meus ille novi testamenti, qui pro vobis, & pro multis effunditur*, & spargitur

in expiationem culpam, & remissionem peccatorum, atque in vitam eternam. In Liturgia S. Ioan. Chrysostomi, qua Græci etiam communiter vtuntur. *Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro vobis & pro multis effusus est* (vel, vt alij melius vertant, *effunditur*) in remissionem peccatorum. In Missa Æthiopum, quæ creditur composita ab Apostolo Matthæo, quæ in eodem loco Bibliotheca habetur, sic dicit: *Hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis effundetur, & pro redemptione multorum, Amen.* In Missa, qua Mozarabes in Hispania vsi sunt, composita à S. Leandro, vel Isidoro, quæ habetur in tom. 2. Auctuarij Bibliothecæ Patrum versus finem in Missa de S. Iacobo, forma hæc est: *Hic est calix noui testamenti in meo sanguine qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* In quibus omnibus omittuntur illæ particule: *eterni, & mysterium fidei*; in aliquibus autem etiam illæ: *noui testamenti.* His addere possumus Liturgias, quibus Christiani Maronitæ vtuntur, quæ, quia diuersæ sunt, & pro varietate dicuntur eis vtuntur, diuersa etiam verba continent. In Liturgia S. Sixti Papæ, quæ scilicet composita creditur à S. Sixto Papæ, forma est: *Hic est enim calix sanguinis mei noui testamenti.* In alijs vero Liturgiis, scilicet S. Ioannis Euangelistæ, sanctorum Apostolorum, S. Eustasij, S. Ioannis Patriarchæ, verba sunt: *Hoc est corpus meum; hic est sanguis meus.* In Liturgia Sancti Marci Euangelistæ: *Corpus meum est hoc: sanguis meus est hic.* In Liturgia S. Matthæi Pastoris: *Hoc caro mea est: Hoc sanguis meus est.* Quas formas ex Missali manuscripto Maronitarum à Monte Libano Romam misso dedit mihi perdoctus vir Victorius Seiaach Abbas S. Gregorij natione Maronita, & in urbe Roma à multis annis linguarum publicus Interpretes. Dici autem non potest, eas omnes provincias, & sanctissimos Patres Ecclesiæ essentialem formam consecrationis ignorasse, ac omisisse, atque adeo caruisse vero sacrificio per tot sæcula: præsertim, cum Romana Ecclesia, quæ aliarum magistra est, eos nunquam correxerit, sed tolerauerit; neque in Concilio Florentino, vbi alia, quæ difficilia apparebant de ritu Græcorum, fuerunt examinata, circa hoc quidquam difficultatis illis obiectum fuerit à Pontifice, imo aperte suppositum ibi sit, Græcos sacramentum Eucharistiæ conficere; & valida verba proferre, cum rogati fuissent sessione vltima, cur post verba consecrationis adiungerent preces, quibus conuersionem quasi nondum factam à Deo petebant.

Secundo impugnatur illa sententia auctoritate Patrum, Græcorum, & Latinorum, qui de forma consecrationis necessaria loquentes, non afferunt illa verba. Ij sunt Ambrosius lib. 4. de sacrament. cap. 5. Eusebius Emisenus relatus in cap. *Quia corpus*, de consecrat. dist. 2. ex sermone de corpore, & sanguine Christi, qui est in tom. 9. Operum Hieronymi. Auctor sermonis de cena Domini, apud Cyprianum. Iustinus in 2. Apolog. in fine; qui solum afferunt pro forma verba illa: *Hic est sanguis meus.* Chrysostomus etiam homil. de proditiōe Iudæ; & Damascen. lib. 4. de fide cap. 14. formam referunt his verbis: *Hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur, vel frangitur; &: Hic est sanguis meus, qui pro vobis effundetur, seu effunditur.* Postea vero Damascenus agens de effectu verborum, solum refert illa verba: *Hoc est corpus meum; &: hic est sanguis meus;* quibus virtutem tribuit conuertendi panem, & vinum.

Tertio arguitur ex Euangelio, & Paulo 1. ad Cor. 11. Constat enim ab illis non referri à singulis omnia illa verba; imo neque ab omnibus aliqua: non est autem credibile, in re tanti momenti aliquem Euan-

gelistam, aut Paulum Corinthios instruētem ex traditione Dominica, omisisse formam debitam ad valorem, præsertim cum Euangelistæ subdant præceptum Christi faciendi id, quod ipse fecisse narratur, illis verbis: *Hoc facite, &c.*

Quarto arguitur; quia sicut in consecratione calicis Christus dixit: *qui pro vobis effundetur*, sic in consecratione corporis dixit: *quod pro vobis traditur*; & tamen verba necessaria non sunt ad valorem, vt constat ex vsu Latine Ecclesiæ, quæ illa verba omittit, licet Græci ea etiam proferant: non ergo est, cur dicamus, magis fuisse necessaria illa verba ad consecrationem calicis, cum ex modo dicendi Christus æque ea vsurpauerit in vtriusque speciei consecratione, & ex illis verbis: *hoc facite, &c.* non magis potuerit colligi præceptum Christi de apponendis illis verbis in consecratione sanguinis, quam corporis.

Quinto, arguit P. Valquez n. 26. ex Tridentino sess. 13. c. 4. vbi Partes, ex veritate verborum Christi, cum dixit, illud esse corpus suum, colligunt conuersionem panis in corpus, & vini in sanguinem; quam quidem conuersionem vini debuerunt colligere ex veritate verborum Christi, quibus dixit, illum esse suum sanguinem. Supponit ergo Concilium, illa verba debuisse esse vera, vbi primum prolata fuerunt à Christo; ergo debuerunt habere effectum, antequam proferrentur omnia verba subsequētia: iam enim verum erat Christum dixisse, illum esse sanguinem suum, atque ideo iam procedebat argumentum Concilij ad colligendam conuersionem vini in sanguinem ex eo quod Christus dixerat, illum esse suum sanguinem; vnde videntur omnino aduersari definitioni Tridentini, qui negant illis solis verbis: *hic est sanguis meus*, conuerti vinum in sanguinem Christi.

Possent tamen huius argumenti vim subterfugere aduersarij dicendo, colligi quidem bene ex veritate verborum Christi conuersionem vini in sanguinem, non tamen colligi ante finem prolatis omnium verborum; quia veritas propositionis de præfenti attenditur solum in fine prolatis. Vnde si Christus dixisset illa sola verba: *hic est sanguis meus*, colligeretur bene in fine illorum factam esse conuersionem: nunc autem, cum non dixerit illa sola, colligitur quidem, conuersionem factam in fine orationis; dubium tamen est, quando fuerit orationis finis, qui considerari debet ad veritatem illius; de quo puncto Concilium nihil dixit. Aliunde tamen probari potest, finem illum non esse, quando tota illa oratio absoluitur, sed quando prolata sunt verba sufficientia ad significandam conuersionem; quo supposito, vrget argumentum Concilij ad probandum, conuersionem fieri ante verba subsequētia; quia ante illa significatur sufficienter verbis præcedentibus, vt postea videbimus.

Ratio ergo à priori hæc est, quia verba Sacramentalia faciunt quod significant; illa autem verba: *hic est sanguis meus*, antecedenter ad verba sequētia significant, illum esse sanguinem Christi; ergo id efficiunt, antequam alia verba proferantur.

Dices, hæc ratio nimium probat; quia probat, non potuisse institui hoc Sacramentum, ita vt necessaria essent omnia illa verba ad consecrationem: nam tunc etiam priora verba significant, illum esse sanguinem Christi; ergo id deberent operari ante verba sequētia. Consequens autem non admitteritur, imo negatur expresse à Suarez in præfenti Diss. 60. sect. 1. §. Sed ad hæc omnia, vbi faceret planè potuisse à Christo institui vt necessaria ad consecrationem illa omnia verba. Ego tamen consequenter existimo non potuisse institui omnia illa verba

G g 4 vt

64.
Quarto im-
pugnatur ra-
tione.

65.
Valquez.
Quinto ar-
guit Valquez
ex Tridenti-
no.

66.
Posset tamen
vbi huius ar-
gumentis in-
fringi.

67.
Ratio à priori
est.

68.
Instabit.

Respondeo.

ut necessaria ad effectum consecrationis, retentis prioribus verbis in sua significatione rigorosa, quam nunc habent: quia cum per priora affirmetur de præfenti, illum esse sanguinem Christi, non poterant esse vera in sensu riguroso, si non contineretur sanguis Christi sub illis speciebus in fine illius propositionis: quia licet illa propositio connectatur cum sequenti, est tamen diuersa propositio faciens sensum perfectum, & habens distinctam veritatem, ut si dicas: *Hic est summus Pontifex, quem quidem ego veneror ut Christi vicarium*, sunt duæ propositiones, quarum prior potest esse vera, licet posterior esset falsa, nec pendet sensus, aut veritas prioris à veritate posterioris. Alioquin si post illa priora verba narraretur per horam tota vita Pontificis, nondum esset completa propositio prima, neque adhuc esset vera, quod nemo conceder. Similiter si post illa verba: *hic est sanguis meus*, aliquis attexeret longam narrationem & laudes sanguinis Christi per horam, nemo diceret priorem propositionem non esse veram, nec exigere ad sui veritatem præsentiam sanguinis Christi ante finem horæ. Consequenter itaque fatendum videtur, verba illa non potuisse à Christo institui pro forma, retenta sua rigorosa significatione, ita tamen, ut non haberent effectum ante prolationem omnium verborum subsequentem: quod non obscure indicat P. Vasquez dicto n. 26. & 27. dum probat ex veritate illorum verborum: *hic est sanguis meus*, colligi præsentiam sanguinis ante prolationem verborum subsequentium, supponens, non potuisse aliter esse vera, scilicet in sensu riguroso.

Vasquez.

68.
Vrgebis.

Vrgebis: in forma Baptismi verba illa: *Ego te baptizo*, non habere suum effectum antequam proferantur verba sequentia, in nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti; quia nimirum omnia illa verba instituta sunt à Christo ut necessaria ad effectum Sacramenti, & ideo suspenditur veritas priorum verborum usque ad finem, ergo idem potuit fieri in forma Eucharistiæ.

Respondetur.

Respondetur, verba illa: *ego te baptizo*, in sensu, in quo proferantur, adhuc esse vera, non obstante illo modo institutionis, quia vel sensus immediatus eorum verborum est ablutio materialis, ad quam significandum instituta sunt ab hominibus illa verba; & hanc quidem significant etiam ante prolationem verborum sequentium; nondum tamen habent significationem Sacramentalem gratiæ, quia hæc non inest illis verbis solis, sed omnibus complete sumptis: hæc autem significatio Sacramentalis non attenditur ad veritatem, quam verba habent, ut verba humana sunt: hæc enim veritas desumitur non ex effectu, sed ex obiecto, quod ex institutione hominum illa verba significant. Sic verba formæ in sacramento Matrimonij. *Accipio te in meam*, non sunt vera, quia ponunt gratiam, sed quia supponunt consensum internum, quem ex hominum institutione significant; illis autem ut veris superadditur institutio Sacramentalis ad significandam gratiam, sine qua adhuc essent vera. Sic verba illa: *Ego te abluo*, immediate solum videntur significare abluionem materiale præsentem, ex cuius positione sunt vera; illis autem ut veris superadditur significatio Sacramentalis, qua significant abluionem internam. Veritas itaque verborum illorum, ut signa humana sunt, desumitur solum ex obiecto, scilicet abluione externa, de qua loquuntur; & hæc significatio est antecederet ad verba sequentia; veritas autem eorum verborum, ut sunt signa Sacramentalia, desumitur ab effectu gratiæ, quem causant, & ad hunc significandum expectantur verba sequentia, quia hunc non significant ut verba humana sunt, sed ut signa

ad placitum instituta à Christo. Verba vero consecrationis significant sanguinem Christi præsentem etiam ex hominum institutione; nam licet homines non dederint illis infallibilitatem in significando, dederunt tamen illis significare sanguinem præsentem, quando eas voces instituerunt, ut voces humanas; & ab hac institutione hominum debet regulari earum veritas; unde si non esset sanguis Christi præfens, non essent vera verba illa, quia non datur à parte rei obiectum, quod ex hominum institutione significant.

Vel secundo dici potest, etiam si illa verba: *ego te baptizo*, usurpentur ad significandam immediate abluionem non externam, sed internam, & spiritualem, etiam ut voces humanæ sunt, adhuc esse vera; quia non affirmant de præfenti in toto rigore, sed præsentia morali. Quod quidem fatendum est, etiam si intelligantur de abluione externa; nam licet ablutio præcesserit, vel subsequatur immediate prolationem verborum, adhuc verba sunt vera, quia non significant abluionem metaphysice, sed moraliter præsentem: potuerunt ergo sine periculo falsitatis assumi ad significandam gratiam, & abluionem internam, quæ fiat absolutis verbis sequentibus, quia significant abluionem internam, non metaphysice, sed moraliter præsentem: quod in sacramento Ordinis, & Confirmationis eodem modo procedit. At vero verba consecrationis non ita se habent: usurpantur enim ad significandam præsentiam obiecti non moralem, sed rigorosam: ideo dixi, non potuisse, retenta significatione rigorosa, & sensu, quem nunc habent, institui cum dependentia à verbis subsequentibus; quia tunc non significant præsentiam obiecti sui rigorosam, sed moralem, & in sensu minus stricto. Sic etiam verba in forma absolutionis non possunt, retento sensu, quem nunc habent, significare absolutionem, aut remissionem peccati præsentem solum moraliter, quia instituta sunt ad significandum in sensu riguroso de præsentia stricta. Unde nec illa verba: *Ego te absolvo*, retenta significatione, & sensu riguroso, quem tunc habent, potuerunt fieri dependentia, quoad sui veritatem à verbis subsequentibus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; quæ solum sunt inuocatio Trinitatis, & supponunt priorem propositionem de præfenti perfectam, atque ideo iam veram; quia illa verba, etiam prout humana, significant remissionem, & accipiunt in sensu præfenti riguroso: non ergo potuerunt, retenta eadem significatione, institui ad causandum dependentem à verbis illis subsequentibus: hoc enim esset non significare præsentiam sui obiecti rigorosam, sed moralem.

Dicunt, potuisse verba illa: *hic est sanguis meus*, institui cum dependentia à verbis subsequentibus ad causandum effectum, adhuc retento sensu riguroso de præsentia obiecti, quia potuerunt verba subsequentia adiici non per modum novæ propositionis diuersæ, sed ut partes prioris propositionis, tenentes se ex parte prædicari, & ut determinationes ipsius. Ut si dicas: *hoc est corpus meum crucifigendum*; tunc enim illud crucifigendum est pars prioris propositionis, quæ nondum censetur absoluta ante illius prolationem; sic qui dicit: *hic est sanguis meus effundendus*, non absoluit propositionem ante quam proferat omnia illa verba, atque ideo non erit contra veritatem illius propositionis de præfenti, etiam in sensu riguroso, si non ponatur sanguis usque ad finem totius propositionis. Eodem ergo modo proferri possent verba illa in consecratione calicis, ut partes prioris propositionis, & ut determinationes prædicari; idem enim videtur: *hic est sanguis meus*

meus effundendus, ac dicere: *hic est sanguis meus, qui effundetur*, &c. Poterit ergo veritas priorum verborum non poni, donec omnia proferantur, qui videtur esse sensus intentus à S. Thoma *hoc art. 3.* qui ideo omnia illa verba dicit esse de substantia formæ; quia sunt determinationes prædicati prioris propositionis.

Hæc responsio adhuc difficilis est; quia illa verba sequentia, vel determinant prædicatum præcedens limitando illud; (vt, quando dico: *dabo tibi librum*, quem accepi à Petro, vbi verba sequentia limitant librum de se indifferentem ad hunc, & illum, vel non limitant sanguinem, sed explicant aliqua prædicata eiusdem sanguinis. Si primum dicatur (pro ut videtur indicare illi Auctores) videtur sequi multa inconuenientia. Nam in primis eodem modo in consecratione corporis verba illa, *quod pro vobis tradetur*, quæ Christus addidit, & Græci retinent, essent limitatio præcedentis prædicati, atque ideo Latini consecrantes absque ea limitatione non usurpant verba in sensu, in quo à Christo sunt usurpata. Deinde si per verba sequentia limitatur sanguis ad illum, qui effundendus erat; ergo quando Christus consecrauit in ecclesia, positus fuit ex vi verborum aliquis sanguis in Eucharistia, qui nondum erat in venis; quia credibile est, illo tempore intermedio à ecclesia ad mortem multas partes sanguinis productas fuisse virtute nutritiua, quæ postea effusa fuerunt. Si ergo verba consecrationis significabant illum, & solum sanguinem effundendum, debebat poni ille, qui postea erat producendus: è contra vero aliquæ partes sanguinis nunc ponuntur in calice, non ex vi verborum, quia certum videtur moraliter, non fuisse totum sanguinem Christi effusum; cum enim sit humor crassus, non potest ita effundi, vt non maneat aliqua gutta adherentes venis, vt experientia constat, quando iugulatur homo, vel ovus. Illa ergo gutta non ponitur ex vi verborum, si sanguis nunc non significat vtrumque sanguinem Christi, sed illum solum, qui effundendus erat. Consequens autem videtur absurdum; nam Concilia, sicut dicunt corpus poni ex vi verborum in hostia; sic dicunt, sanguinem poni ex vi verborum in calice; corpus autem totum ponitur ex vi verborum, ergo & sanguis totus ponitur ex vi verborum in calice.

Quod confirmari potest ex Tridentino *sess. 13. c. 7.* vbi probat, totum Christum sub vini specie contineri, ex eo quod corpus ponatur sub speciebus vini per concomitantiam simul cum anima, & Diuinitate; sanguis vero ex vi verborum. Postquam enim dixit, sanguinem esse ex vi verborum, corpus vero, animam, & Diuinitatem per concomitantiam, concludit: *Quapropter verissimum est, eundem sub alterutra specie atque sub utraque contineri; totum enim & integer Christus sub panis specie, totus item sub vini specie existit.* Quod tamen non probaretur sufficienter, si non esset totus sanguis ex vi verborum; non enim fuissent sufficienter enumeratæ omnes Christi partes, si restaret alia præter corpus, animam, & Diuinitatem; quæ non essent ex vi verborum in calice; fatendum ergo est, totum Christi sanguinem poni ex vi verborum, atque ideo non apponi verba sequentia ad limitandum sanguinem Christi, sed ad declarandam eius effusionem, & efficaciam.

Si vero hoc secundum concedatur, non esse scilicet verba limitatiua, sed quibus explicantur magis sanguinis prædicata; tunc rursus dupliciter id intelligi potest; primo, ita vt verba illa sequentia continent propositiones diuersas à primis; & tunc clarum videtur, priora verba retinere suum sensum, & veritatem completam ante prolationem

sequentium; singula enim propositiones faciunt sensum perfectum independentem à sequentibus, & per consequens singula habent suam veritatem independentem à sequentibus. Secundo potest id intelligi ita, vt verba sequentia constituent, & compleant eandem propositionem cum præcedentibus, vt si dicas: *hoc est corpus Christi carneum*, illud prædicatum *carneum* non facit propositionem diuersam, sed pertinet ad eandem non limitans corpus Christi, cum non esset corpus Christi indifferens ad carneum, & non carneum; sed explicans magis aliquod prædicatum eiusdem corporis. Sic verba illa sequentia, *noni testamenti*, &c. possunt pertinere ad eandem propositionem, non limitando sanguinem Christi, sed explicando, magis aliqua eius prædicata; atque ideo veritas propositionis debet expectare finem illius, & per consequens prolationem omnium verborum subsequantium.

Sententiam S. Thomæ in hoc sensu intellectam, & sic explicatam defendunt aliqui, qui plane concedunt, posse fieri validam consecrationem per illa sola verba: *hic est sanguis meus*, dicunt tamen de facto alia etiam verba concurrere; quia de facto adduntur vt partes eiusdem propositionis, & complentes eius sensum cum aliis verbis prioribus. Et quidem si sententia illa in aliquo sensu existimanda est probabilis, in hoc sensu debet explicari. Nec video, quo alio sensu intelligendus sit P. Suarez ne sibi aperte contradicat, dum *sect. 1.* relata prima sententia subdit, illam opinionem esse valde probabilem; postea vero *§. secundum*, & *vergentissimum argumentum*, dicit esse plusquam temerariam sententiam negantem, Græcos conficere validum Sacramentum absque illis verbis subsequentibus. Debet ergo in primo loco sermo esse de sententia eo modo explicata, vt diximus, non exigente, vt necessaria, omnia illa verba, sed concedente illis omnibus de facto influxum, eo quod de facto omnia pertineant ad componendam eandem propositionem. In secundo autem loco loquitur de sententia exigente omnino illa verba ad valorem, ita vt absque illis nullo modo valida possit esse consecratio; quam sententiam merito improbabilem existimat.

Cæterum adhuc eo modo explicata illa sententia difficilis est. Primo, quia difficile est, quod omnia illa verba pertineant ad vnā propositionem; nam licet id concederetur de illis: *noni & æterni testamenti, mysterium fidei*, non tamen id potest dici de illis aliis: *qui pro vobis & pro multis effundetur*, &c. Alioquin totum symbolum Apostolorum diceretur esse vna sola propositio, quia eius partes, & clausulæ connectuntur per relatiuum *qui*, aut per conjunctionem, &c. Similiter caput illud tertium Lucæ, in quo ponitur series progenitorum Christi sub illis vocibus, *qui fuit Heli, qui fuit Maab, &c.* contineret vnicam solum propositionem, cuius tota veritas penderet ab vltimis verbis, & quæ tota esset falsa, & quoad nullam partem esset vera, si aliqua ex illis generationibus falsa esset, quod tamen nemo dicit; non ergo intendunt homines suspendere sensum, & affirmationem vsque ad finem concionis, vel capituli, eo quod vnam clausulam connectant cum alia per illud relatiuum *qui*, sed singulis partibus faciunt sensum perfectum, suam affirmationem, & veritatem attribuunt. Vnde etiam si post verba consecrationis, *hoc est corpus meum*, sacerdos prosequeretur orans, & dicens, *quod corpus peto, vt sit mihi in salutem*, &c. nemo diceret consecrationis effectum suspendi vsque ad finem verborum sequentium, eo quod pertineret ad eandem propositionem; quod mille aliis exemplis posset comprobari.

Secundo,

74.
Sententiam
S. Thomæ sic
explicatam
aliqui defen-
dunt.

Suarez.

75.
Hæc tamen
sententia sic
explicata ad-
huc est diffi-
cilis.

76.
Quod volen-
tius explica-
tur.

Secundo, quia etiam si daremus, verba illa sequentia pertinere ad eandem propositionem præcedentem, ut partem illius, adhuc non sequitur, effectum consecrationis suspendi debere usque ad finem illorum verborum: quando enim verba sequentia non variant sensum propositionis, sed deseruiunt ad illum magis explicandum, priora verba habent suam veritatem ante prolationem posteriorum, si ante illam prolationem habent sensum perfectum, verbi gratia, si consecrans diceret: *hoc est corpus meum pretiosum*, consecratio fieret ante prolationem illius vocis, *pretiosum*, quod pro indubitato supponit Suarez in præfati disp. 60. sect. 1. §. Vnde argumentor secundo. & Vasquez disp. 198. num. 48. ubi adducto exemplo, si quis baptizans adderet: *in nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti ab utroque procedentis*, negat, differendum effectum baptismi usque ad prolationem postremi verbi *ab utroque procedentis*, sed affirmat, ponendum esse, ubi primum proferretur, *Spiritus sancti*.

77.
Ratio horum
omnium sit.

Ratio autem horum omnium ea videtur esse, quod scilicet ad veritatem propositionis non requiritur, quod eius sensus explicatus sit omnibus modis, sed sufficit, si iam sit significatus per voces sufficientes absque intentione limitandi, aut variandi illum per verba sequentia. Vnde si aliquis dicat: *hoc est sententia Marci Tully Ciceronis*, propositio est vera, & perfecta, etiam ante illud *Ciceronis*, quia verba præcedentia significant sufficienter suum sensum, licet melius explicetur per ultimam vocem. Porro ante ultimam vocem propositionem habere sensum perfectum, & veritatem, constat, quia si aliquis in mortis articulo veller dicere: *instituto heredem fratrem meum Petrum*, prolatis autem illis primis verbis: *instituto heredem fratrem meum*, ante prolationem illius nominis, *Petrum*, moreretur, adhuc Petrus existimaretur hæres institutus, si alius frater mortui non esset; ergo priora verba habuerunt sensum perfectum, & veritatem independentem à prolatione ultimi, quia nimirum per priora sufficienter explicuerat suam mentem, licet non ita perfecte, sicut si protulisset ultimum. Hoc ipsum constat in ipsa ultima syllaba verborum formæ, cuius prolatio, licet longius protrahatur, non tamen expectatur tota eius prolatio ad effectum, sed ubi primum proferatur, quantum sufficit ad significandum, & reddendum sensum perfectum fieri effectus; quia iam verba habent veritatem, ut omnes communiter supponunt; licet Vasquez ubi supra n. 37. & 38. contrarium immerito supponat, in quo non videtur satis consequenter loqui, nam si partes posteriores prolationis, quæ necessaria non sunt ad sensum, possunt adhuc suspendere, & retardare effectum, ut tota prolatio concurrat, sicut tota significat; sic verba posteriora quæ necessaria non sunt, poterunt suspendere, & retardare effectum, quia concurrunt ad significandum eundem sensum cum præcedentibus. Consequentius itaque loquuntur, qui negant suspendi effectum ob longius protractam prolationem ultimæ syllabæ: quid enim si aliquis eam musice cantaret, & notarum diuersitate, ac repetitione protraheret per nimium tempus? Sicut ergo illæ partes posteriores syllabæ, licet faciant priores cum ipsis melius significare, adhuc non concurrunt, nec retardant effectum, sic de verbis sequentibus, licet clariorem faciant sensum priorum, non ideo tamen dicendum est, quod debeant concurrere, aut retardare effectum priorum, quibus iam sensus perfectus significatus fuit.

78.
Confirmatur
hæc ratio ex
absurdo.

Confirmatur hæc ratio ex absurdis, quæ sequerentur, si verba sufficientia iam prolata non opera-

rentur ob futuram prolationem aliorum verborum. Hinc enim fieret, ut si postea casu aliquo ultimo verbum non proferretur, vel non bene proferretur, forma non haberet effectum, etiam si absque illo ultimo verbo sensus constaret; v.g. si in forma absolutionis aliquis proferret: *ego te absoluo à peccatis*, & postea vel per obliuionem, vel propter aliud impedimentum, non proferret, *tuus*, penitens non esset vere absolutus, quod quidem absurdum videtur. Nam si Episcopus consecrans sacerdotem proferret illa verba: *Accipe potestatem Missæ celebrandi*, postea vero non proferret, vel non bene proferret illa verba: *nam pro viuis, quam præ defunctis*, illa ordinatio valida iudicaretur; quia iam per priora verba fuisset sufficienter explicata potestas Sacerdotij, ergo & ille alius iudicaretur sufficienter absolutus per illa verba: *ego te absoluo à peccatis*; cum per illa sufficienter explicata sit remissio peccatorum. Quod à simili ostendi potest in ipsa materia proxima sacramenti: nam sicut per omnia verba intendit minister significare sensum formæ. Sic per totam applicationem materiæ intendit significare gratiam, & intentionem suam: & tamen, prolata forma Baptismi, si adhuc perseveret effusio aquæ supra puerum, non suspenditur effectus Baptismi usque ad finem effusionis; sed statim ubi primum effusa est aqua sufficiens, & prolata sunt verba, fit effectus, unde si statim moreretur minister, antequam effunderet totam aquam, quam ab initio effundere cogitauerat, adhuc ille puer iudicabitur baptizatus. Similiter si Episcopus confirmans prolatis verbis, & vincta sufficienter fronte cum Christinate, adhuc progrediatur extendens vñctionem ulterius, non ideo suspenditur effectus Sacramenti, nec censetur irritum Sacramentum, etiam si Episcopus morte, vel alio impedimento interueniente, non progrediretur ulterius in vñctione, nec extenderet, quantum ab initio cogitauerat. Idem ergo dicendum videtur de forma, quam licet minister non proferat quantum cogitarat, dum tamen proferat quantum satis est ad faciendum sensum, & significandam suam intentionem, & mentem, Sacramentum censetur perfectum, eadem enim videtur esse quoad hoc ratio de forma, & de materia.

Porro ex illa doctrina, quam impugnamus, sequitur illa absurda, quæ in sequela intulimus, hoc est, omnia illa particula, *tuus*, v.g. in forma absolutionis, non fore validam absolutionem, probatur facile, quia supponimus ab initio ministrum habuisse intentionem proferendi omnia illa verba: quando vero dixit, *à peccatis*, casu aliquo reliquit particulam sequentem, *tuus*. Quo supposito, non apparet iuxta illam sententiam, quando dari possit effectus Sacramenti: non enim datur, quando dixit, *à peccatis*, quia adhuc poterat adiungere, *tuus*; ergo deberet expectari, si adiungebatur. Neque etiam potuit dari effectus, quando minister decrevit non adiungere, *tuus*; tunc enim iam verba præcedentia non sunt, sed potius transit morula post eorum omnium finem: verba autem Sacramentalia, posita materia, non possunt non operari, nec eorum effectus potest suspendi: alioquin esset in potestate ministri, prolatis verbis, ex se sufficientibus, suspendere effectum Sacramenti per aliquod tempus, dum interim deliberaret de adiungendo, vel non adiungendo alio verbo, ita ut si postea decerneret non adiungere aliud, tunc detur effectus aliquamdiu, postquam alia verba omnino transierunt; quod quidem nemo, ut credo, concederet: quia verba debent significare de præfati; tunc autem significare de futuro, cum effectus poneretur longius post finem verborum. Fatendum

Fatendum ergo est, verba habere sensum perfectum, & veritatem suam, ubi primum prolata sunt, quæ sufficiunt, etiam si restent proferenda alia, quæ eundem sensum magis perfecte explicent.

80. Ex dictis facile erit iudicium ferre de aliis sententis mediis. Aliqui enim primo dicunt, verba illa, *novi testamenti*, esse essentialiter requisita cum illis: *hic est sanguis meus*; cetera non requiri essentialiter. Constat tamen ex supra dictis, illa non esse magis essentialiter. Constat tamen ex supra dictis, illa non esse magis essentialiter requisita, quam sequentia: cum absque illis constet sensus sufficiens ad significandum, & affirmandum sanguinem Christi contentum; & in Liturgia Æthiopum aliisque supra relatis omittantur etiam illa verba, *novi testamenti*; & Patres denique supra adducti eorum non meminerint, sed illorum: *hic est sanguis meus*; quibus efficacia ad hanc conversionem tribuerunt. Nec obstat, ab Evangelistis, & Paulo refertur; quia etiam refertur in consecratione corporis illud, *quod pro vobis tradetur*, & tamen non censetur necessarium ad consecrationem.

81. Argui potest ex S. Thoma d. art. 3. quia illa verba necessaria, dum dicitur: *hic calix novum testamentum est in meo sanguine*; quo etiam ferè modo interponunt Christiani Mozarabes, ut constat ex verbis supra adductis; ergo verba illa non supponunt factam consecrationem. Ad hoc tamen facile respondetur; in primis, non omnia, quæ interponuntur, esse essentialiter necessaria, ut constat de particula, enim, quæ necessarii interponitur, & necessaria non est. Deinde dicimus, sicut illa vox, *calix*, necessaria non esset (posset enim dici: *hic est sanguis meus*), & tamen de facto concurret ut essentialiter necessaria, quia sine illa non explicaretur sufficienter sensus cum illo genitivo, *sanguinis mei*; requiritur quippe essentialiter vel, *sanguis meus*, in recto, vel aliud rectum cum *sanguine* in obliquo: sic illud *novum testamentum*, sine quo posset esse consecratio, si *sanguis* diceretur in recto, concurret tamen ut essentialiter in illis verbis: *hic calix novum testamentum est in meo sanguine*; quia absque illis verbis, *novum testamentum* non significaretur sufficienter sensus posito *sanguine* in ablativo.

82. Alij secundo dicunt, illa verba etiam, *mysterium fidei*, esse essentialia, cuius sententia P. Suarez dicit nullum potuisse esse fundamentum. Sed ex supradictis constat, quale fundamentum habere potuerit: quia nimirum, si veritas propositionis non habetur usque ad finem illius, consequenter videbatur dici posse, verba illa, *hic est calix*, &c. non habere veritatem, & effectum, donec proferatur illa: *novi & æterni testamenti, mysterium fidei*; quæ omnia, & sola videntur pertinere ad illam priorem propositionem, tanquam partes illius, nam plura alia, quæ sequuntur, *qui pro vobis, & pro multis*, &c. videntur iam pertinere ad aliam propositionem distinctam, cuius verbum est illud, *effunderetur*. Vnde veritas prioris propositionis videtur independens à veritate posterioris, & ideo debere poni, quando ipsa absoluitur in illis verbis: *mysterium fidei*. Ceterum ex dictis etiam constat, hoc fundamentum non convincere, quia licet detur, illa verba: *novi & æterni testamenti, mysterium fidei*, esse partes prioris propositionis adhuc veritas illorum verborum: *hic est calix sanguinis mei*, non pendet à prolatione omnium verborum sequentium, cum antea sit sensus sufficienter explicatus, ut vidimus.

83. Alij tertio contra dicunt, verba illa: *qui pro vobis, & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum*,

esse essentialia, quia pertinent ad explicandum, hoc mysterium esse sacrificium representativum Sacrificij crucienti; illa vero alia intermedia, *novi & æterni testamenti, mysterium fidei*, non esse essentialia; quia solum deseruiunt ad magis explicandum mysterium.

Hæc etiam sententia ex supra dictis reicitur; quia illa etiam verba postrema omnia omittuntur à Paulo; ab Evangelistis vero aliqua; nam Matthæus, & Lucas non habent, *pro vobis*; Marcus non habet: *in remissionem peccatorum*. Liturgiæ etiam, quas ex Maronitis supra retulimus, ea verba omittunt. Patres etiam supra adducti, dum efficaciam verborum adstruunt ad conversionem, illa verba non referunt. Denique, quia eadem ratio videtur esse in consecratione corporis, in qua tamen Ecclesia Latina omittit verba illa, *quod pro vobis tradetur*. Vnde apparet, non requiri essentialiter, quod in forma explicetur hoc mysterium ut representans sacrificium crucientum: alioquin non debuissent in consecratione corporis omitti verba, quibus suam passionem Christus expressit, sed sufficit ad valorem, quod explicetur præsentia corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini.

Quarto denique, alij multi dicunt, illa sola verba: *hic est sanguis meus*, esse essentialia; cetera, quæ sequuntur, esse solum substantialia, & pertinere ad formam, ac concurrere ad effectum, ut partes integrales eiusdem formæ. Hæc sententia duplicem sensum habere potest. Primus est, quod Christus voluerit, ea omnia verba proferri, & quod ea omnia concurrant effectum, ita tamen, ut si sola priora proferantur, adhuc consecratio fiat. Et in hoc sensu facile impugnatur; Primo, quia idem dici deberet de verbis illis in consecratione hostiæ, *quod pro vobis tradetur*; quæ eodem modo à Christo prolata fuerunt. Secundo, ex supra dictis, quia non est credibile, Evangelistas, Paulum, & sanctissimos Patres Liturgiæ auctores in tradendo ritu huius consecrationis omisisse verba, quæ ex Christi præcepto necessaria erant. Tertio, quia ad valorem consecrationis necessaria non sunt, non est fundamentum ad dicendum, ex Christi præcepto esse necessaria: nam Christi præceptum habetur ex illis verbis: *hoc facite in meam commemorationem*; ex quibus non habetur nisi obligatio ponendi, quæ necessaria sunt simpliciter ad conficiendum sacramentum; non vero faciendi, & dicendi, quidquid Christus fecit, aut dixit; alioquin esset etiam præceptum Christi consecrandi in azymo, & dicendi illa verba: *quod pro vobis tradetur*.

Secundus sensus illius sententiæ esse potest, verba priora sola esse essentialia; quia sine illis nullo modo fieri potest consecratio, posteriora autem esse substantialia, quia sine illis potest valide consecrari: possunt tamen ex intentione consecrantis hæc etiam concurrere, volendo illa proferre ut partes prioris propositionis. In hoc autem sensu impugnata est iam illa sententia in superioribus: probauimus enim, non debere suspendi effectum consecrationis, etiam si posteriora verba essent partes propositionis præcedentis. Nec hoc pendet ex intentione proferentis: nam verba priora vel nihil significabunt, vel debent significare sufficienter continentiam sanguinis Christi sub his speciebus vini: qua significatione posita, non potest ex intentione ministri suspendi effectus.

Arguunt aliqui, posse inueniri aliquid, quod sit de substantia, seu integritate, & non de essentia, ut digitus in homine, in Baptismo etiam secunda, & tertia mensio, & particula, *ego*, in forma absolutio-

84.

Hæc sententia ex supra dictis reicitur.

85.

Quarta aliorum sententia.

Primus huius sententiæ sensus.

In quo sensu facile impugnatur.

86.

Secundus sensus iam esse impugnatus.

87.

Arguunt alij.

nis,

nis, & verba etiam illa, à peccatis tuis; & in forma Baptismi si aliquis diceret: *in nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti: procedentis ab utroque*, illa vltima verba: *procedentis ab utroque*, essent substantialia, sed non essentialia. Denique satisfactio est etiam pars integralis, & substantialis, non tamen essentialis in sacramento Pœnitentiæ.

88. Respondetur ex dictis: Ad primum exemplum de digito, ille quidem est de substantia hominis, quia est pars intrinseca conferens aliquid homini, nempe illud instrumentum, & ornatum, ac virtutem, quam sine digito non haberet; verba autem posteriora nullum effectum conferunt consecrationi.

Ad secundum. Ad secundum exemplum, dici potest, secundam & tertiam mersionem, si sunt post verba prolata, inuenire iam gratiam collatam, & ideo non esse de substantia Sacramenti; vt fatetur P. Valquez num.

Ad tertium. 41. Ad tertium exemplum, illud, ego, in forma absolutionis pertinet ad substantiam; quia debet proferri explicite, vel implicite; & quando proferitur explicite, concurrit ad effectum: illa autem verba, à peccatis tuis, pertinent ad substantiam prout præcedunt implicite contenta in verbo, *absoluo*: si autem proferrentur ante verbum *absoluo*, vt si diceret Sacerdos: *ego à peccatis tuis te absoluo*, concurrerent etiam verba illa explicite ad effectum, & essent de substantia formæ. Ad quartum exemplum, verba illa, *procedentis ab utroque*, non essent de substantia, quia iam inuenirent effectum productum; verba enim præcedentia facerent sensum perfectum. Denique satisfactio concurrit ad aliquam partem effectus, nempe ad remissionem poenæ. Non ergo affertur exemplum de aliquo, quod nihil conferat, & tamen sit de substantia rei, vnde si verba posteriora nihil conferunt ad effectum consecrationis, non est cur dicantur esse substantialia.

Ad quartum. 42. Ad quartum exemplum, illud, ego, in forma absolutionis pertinet ad substantiam; quia debet proferri explicite, vel implicite; & quando proferitur explicite, concurrit ad effectum: illa autem verba, à peccatis tuis, pertinent ad substantiam prout præcedunt implicite contenta in verbo, *absoluo*: si autem proferrentur ante verbum *absoluo*, vt si diceret Sacerdos: *ego à peccatis tuis te absoluo*, concurrerent etiam verba illa explicite ad effectum, & essent de substantia formæ. Ad quartum exemplum, verba illa, *procedentis ab utroque*, non essent de substantia, quia iam inuenirent effectum productum; verba enim præcedentia facerent sensum perfectum. Denique satisfactio concurrit ad aliquam partem effectus, nempe ad remissionem poenæ. Non ergo affertur exemplum de aliquo, quod nihil conferat, & tamen sit de substantia rei, vnde si verba posteriora nihil conferunt ad effectum consecrationis, non est cur dicantur esse substantialia.

89. Ad tamen potest. Addo tamen, posse in aliquo sensu verba illa posteriora dici, quod pertineant ad substantiam formæ consecrationis, quatenus scilicet componunt illam integram formulam, per quam, licet non per singulas partes, fit consecratio: ad hoc enim, vt aliqua sit pars formæ substantialis, non requiritur, quod ipsamet pars, prout distincta ab aliis, influat: quod quidem aliis clarioribus exemplis probari potest. Nam vltima syllaba necessaria ad effectum, vt supra diximus, non est indiuisibilis, sed habet prolationem successiuam constantem ex pluribus partibus, quarum si deessent aliquæ, adhuc fieret consecratio, imo de facto sit, antequam ponantur omnes illæ partes, vbi primum posita est prolatio sufficiens ad significandum; & tamen tota illa prolatio vltimæ syllabæ pertinet ad formam Sacramenti: loquitur enim eodem modo Sacerdos nomine Christi in tota illa prolatione; alioquin si in prima solum parte prolationis loqueretur nomine Christi, sequitur, quod in reliquis partibus prolationis vel non loquatur, vel loquatur nomine suo, ac per consequens loquatur falso, cum dicat, illud esse corpus suum, cum non sit suum, sed Christi: fatendum ergo est, in tota illa prolatione Sacerdotem loqui nomine Christi, atque ideo Christum loqui medio Sacerdote: habent ergo se verba illa, sicut proferrentur ab ipso Christo. Porro si ab ipso Christo proferrentur, omnes partes prolationis illius vltimæ syllabæ, dicerentur partes formæ: quando enim Christus in cœna consecrauit, & dixit: *hoc est corpus meum*, illa vltima syllaba non ita concise fuit prolata, vt indigeret tota illa prolatione ad sui expressionem; & per consequens effectus consecrationis positus fuit, antequam absolueretur tota prolatio, cum iam esset prolata sufficiente et ad

significandum suum sensum, & tamen omnes dicunt, illa verba, & eorum prolationem fuisse formam consecrationis, non distinguentes fuisse formam prioris, aut posterioris prolationis. Quando item dixit illa verba: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittentur eis; & quorum retinueritis, retenta erunt*, dicimus, protulisse solum formam, qua dedit Apostolis potestatem iudicariam: nihil ergo aliud protulit præter formam; atque ideo omnes partes illius prolationis, erant partes formæ, licet aliquæ partes in prolatione vltimæ syllabæ supponerent iam effectum factum, & potestatem collatum. Idem ergo dicendum est de sacerdote loquente nomine Christi, & proferente illa verba: *hoc est corpus meum*, nihil aliud proferre, nisi formam consecrationis, atque ideo omnes partes illius prolationis esse partes formæ, licet aliquæ partes supponant iam consecrationem factam.

Eodem ergo modo dicendum videtur de verbis posterioribus in consecratione calicis, esse quidem illa partes substantiales formæ, licet inueniant consecrationem factam. Nam verba etiam illa non solum proferuntur à sacerdote in persona Christi (hoc enim fortasse conuenit illis etiam verbis: *Accipite, bibite*), sed dicuntur in persona Christi eodem contextu, & vt partes eiusdem orationis, cum omnia illa verba deferunt ad explicandum magis sanguinem contentum sub his speciebus. Quamvis ergo ipsa, prout distincta ab aliis, nihil efficiant, sunt tamen pars illius sermonis, & orationis, qua fit consecratio; & per consequens componunt eam orationem, quæ est forma, cum aliis præcedentibus; & in hoc sensu possunt dici pertinere ad substantiam formæ, hoc est, esse partes intrinsecas illius orationis, quæ est forma. Quod potest rursus explicari, quasi Christus per se ipsum immediate absolueret, & diceret: *Ego te absoluo à tuis peccatis, & culpis*, omnia illa verba componerent formam, quia per omnia illa significaret remissionem, & exprimeret animum, & mentem suam; ergo eadem verba dicta à sacerdote vt ministro Christi, erunt etiam forma, quia significabunt eodem modo remissionem, & expriment intentionem, & animum sacerdotis; & tamen illa verba, & culpis, supponerent effectum productum à verbis præcedentibus, quæ sufficienter significabunt; ergo & illa etiam verba posteriora in consecratione calicis poterunt esse pars formæ, licet inueniant conuersionem factam, quia nimirum omnia cum præcedentibus tendunt ad explicandam mentem loquentis, & significandum, & declarandum sanguinem, qui affirmatur contineri sub speciebus.

Restat nunc breuiter respondere ad aliqua argumenta, quæ supersunt pro prima sententia. Primum est, quia ea omnia verba eodem ritu proferuntur à sacerdote manibus tenente calicem, & eisdem characteribus maiusculis notantur in Missali. Respondetur, particulam etiam *enim* notari litteris maiusculis, & proferri eodem ritu, licet non sit essentialis. Dicuntur autem eodem ritu, & tenore: tum quia, cum pertineant ad eandem orationem, & loquutionem, non possent absque inuenienti interrupti, tum vt melius imitarentur Christum, qui simul ea verba absque interruptione protulit; sicut etiam in forma absolutionis eodem ritu, & tenore proferuntur illa omnia: *Ego te absoluo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, licet illa vltima, *in nomine Patris*, &c. certum sit non esse essentialia; illa vero, *à peccatis tuis*, sit etiam probabilius, quod inueniant

Fatendum est in tota illa prolatione Sacerdotem loqui nomine Christi.

niant effectum collatum per verba praecedentia.

92. Secundo argui solet ex Concilio Florentino in Decreto Eugenij, & ex Concilio Colonienſi p. 7. c. 14. & in Enchiridio eiusdem Concilij, & ex Innocentio III. in c. Cum Marthe de celebratione Miſſarum, & ex Catechiſmo Romano, in quibus illa omnia verba assignantur pro forma. Respondetur, in iis locis non dici, singula ex iis verbis esse necessaria ad valorem, sed illam esse formam; ad quod sufficit, quod per aliqua verba in iis contenta fiat consecratio. Sicut in eodem loco Concilij Florent. assignantur pro forma sacramenti Ordinis illa verba: *Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis, & mortuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; cum tamen certum sit, verba illa, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti* (vt alia praetermittam) non esse necessaria. Adde, in Florentino iuxta eius vulgatum editionem non haberi illa omnia verba consecrationis calicis: solum enim dicitur formam esse verba, quibus Christus hoc sacrificium conficit, vel confecit. In Catechiſmo etiam non dicitur, illa omnia verba esse formam, sed *in illis verbis comprehenditur formam*, quod verissimum est, licet non omnia sint necessaria. Denique Innocentius in illo c. Cum Marthe, non dicit, illa omnia verba esse formam, sed Archiepiscopo Ludunensi interroganti, cur in forma consecrationis addita fuerint aliqua verba, quae non sunt in Euangelio? respondet, illa verba haberi ex traditione Apostolorum; & omnia esse mysteriis plena.

93. Tercio obiici potest, quia si verba illa non sunt necessaria, non apparet cur magis in consecratione calicis explicetur eius effusio in remissionem peccatorum, quam in consecratione corporis. Respondetur, fuisse aliquas rationes congruentiae. Prima est, quia in consecratione calicis Christus mentionem fecit noui testamenti; testamentum autem sanguine confirmari debuit; ideo oportuit sanguinem effusum explicare. Secunda, quia magis aptus est sanguis effusus ad representandam passionem, & necem, quam corpus: ideo Martyrum passio rubro colore celebratur. Tertia, quia nondum complete Christi mors representatur; donec corpus seorsim ex vi verborum, & sanguis seorsim proponantur; tunc enim separatio vnius ab alio complete exprimitur. Cum ergo facis esset semel passionem Christi commemoratione, magis congruum fuit id facere in consecratione calicis, quando iam corpus seorsim, & sanguis ex vi verborum propolita sunt, quam in consecratione corporis, quando illa separatio nondum complete exprimebatur. Vide alias congruentias apud Auctores in praesenti, apud quos videri potest sensus & significatio singulorum verborum, quae in consecratione calicis addiuntur, quae etiam optime explicantur in Catechiſmo Pij V. & facilia sunt. Nunc iam progrediamur ad alias quaestiones circa eadem consecrationis verba.

SECTIO V.

An verba consecrationis dicantur recitativè, an vero enunciativè?

94. Recitativè, seu materialiter dicuntur aliqua verba, quando proferens nihil intendit affirmare per illa, sed solum historice referre, quid alius dixerit; vt si dicas: *Aristoteles dixit: mundus fuit ab aeterno*; tunc non affirmas, mundum fuisse ab aeterno, sed solum refers, Aristotelem id dixisse. Enunciativè vero dicuntur, quando intendis affirmare, P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

quod verba sonant; quod etiam dicitur, significativè, seu formaliter, ea proferre. Hoc supposito, quaeritur, an Sacerdos proferens verba consecrationis, intendat solum referre, quid Christus dixerit, an vero affirmare, hoc esse corpus Christi.

Tres sunt in hac quaestione sententiae. Prima docet, praedicta verba solum dici à Sacerdote recitativè, & materialiter. Hanc tenent complures, quos refert Suarez disp. 58. sect. 4. quos sequitur P. Salmeron tom. 9. in Euang. tract. 23. vbi late probatur, & defendit istam sententiam. Secunda docet, praedicta verba dici utroque modo, recitativè scilicet, & significativè, seu formaliter: ita tamen vt ad valorem consecrationis solum requiratur, quod dicantur significativè, & formaliter. Ita tenet Suarez vbi supra, cum aliis, quos refert.

Tertia sententia, quam aliquando veritatem existimabam, docet, verba non proferri materialiter, & recitativè, sed solum formaliter, seu affirmativè. Hanc tenent quamplures, quos refert, & sequitur P. Vasq. disp. 200. c. 2. Duas partes continet haec sententia, quas oportet singillatim probare. Prima est, verba non dici solum recitativè, & materialiter; secunda, quod dicantur solum formaliter, & significativè. Primam partem existimat Vasquez num. 14. ita certam, vt oppositam non dabit erroris infimulare; sed immerito. Crediderim sane, eum non vidisse P. Salmeron vbi supra, qui doctissime eam tuetur, & ab omni calumnia liberare conatur.

Arguit primo P. Vasquez, quia Tridentinum ex veritate verborum colligit praesentiam corporis Christi; ergo verba non solum dicuntur renunciativè (vt sic enim ad eorum veritatem solum oporteret dicta fuisse à Christo,) sed etiam dicuntur assertivè, & significativè. Verum hoc argumentum non est omnino efficax: potest enim responderi, Ecclesiam collegisse praesentiam Christi ex veritate verborum, quae dixit ipse Christus; consequenter autem colligit praesentiam Christi in nostra Eucharistia, quia Christus dedit Apostolis potestatem conficiendi idem sacramentum quod ipse fecit recitando eadem verba.

Arguit secundo, quia conuersio datur ratione repugnantiae inter corpus Christi, & substantiam panis: haec autem repugnantia oritur ex veritate verborum; nam corpus Christi non pugnat secundum se cum pane, sed propterea significatur per ly hoc; ergo verba significativè proferuntur, & non tantum materialiter. Hoc etiam argumentum procedit ex incerto principio: nam, vt vidimus disp. 7. hic interuenit repugnantia physica, & non ex sola significatione. Quare non debuit ob incerta fundamenta notare vt erroneam sententiam contrariam.

Cæterum adhuc veritas huius sententiae, quoad hanc primam partem probari potest. Primo, ex Concilio Florentino, vbi dicitur: *Sacerdotem in persona Christi loquentem conficere hoc sacramentum*; quod idem docent Patres, Ambr. 4. de sacram. cap. 4. Quando peruenit Sacerdos ad conficiendum sacramentum, iam non suis, sed vtitur sermonibus Christi. Chrysost. hom. 83. in Matth. & hom. 2. in 2. ad Timoth. Christum esse, qui per os sacerdotis illa verba pronunciat: quod idem alij Patres passim docent. Et ægre in opposita sententia explicari potest: nam verba recitativè dicta proprie recitantur à Sacerdote nomine suo.

Secundo probatur ratione, quia si verba debent accipi recitativè, consequens est, vt per illa verba, *hoc est Corpus meum*, per se prolata sine antecedentibus non conficiatur hoc sacramentum; quia vt sic non dicuntur recitativè, nisi dicatur, Hh Christum

95. Prima sententia. Suarez. Salmeron.

Secunda sententia.

96. Tertia sententia.

Vasquez. Duas partes huius sententiae.

97. Arguit primo Vasquez.

Hoc argumentum non est efficax.

98. Arguit secundo.

Hoc argumentum ex incerto principio procedit.

99. Veritas huius sententiae qua ad primam partem probatur. Concil. Florentin. Ambros. Chrysost.

100. Secundo probatur ratio.